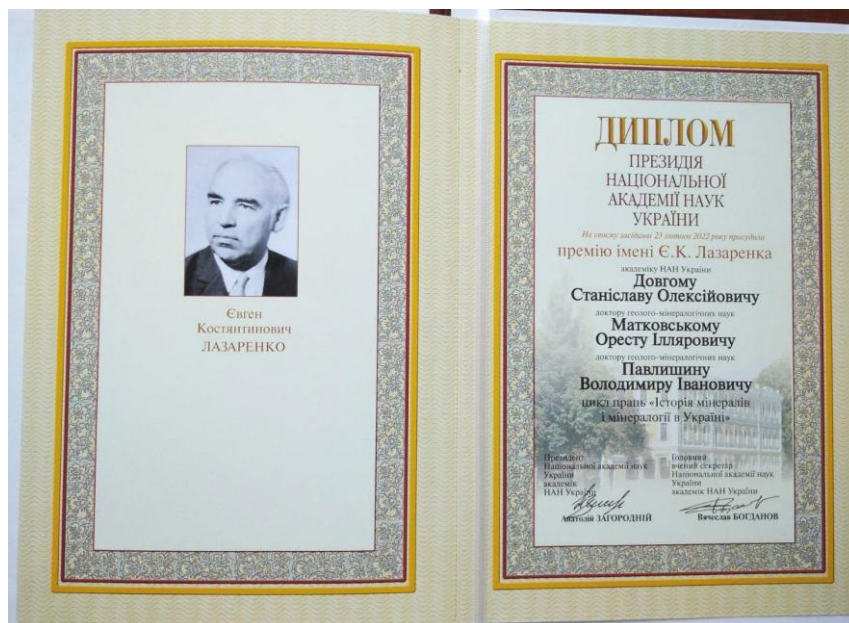

ПЕРША ПРЕМІЯ ІМЕНІ Є. К. ЛАЗАРЕНКА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

Тринадцятого вересня 2021 р. Національна академія наук України оголосила конкурс на здобуття премій імені видатних учених України з метою відзначення вчених, які опублікували найкращі наукові праці, зробили винаходи і відкриття, що мають важливе значення для розвитку науки й економіки України. Серед 26 запроваджених премій – премія імені Є. К. Лазаренка за видатні результати в галузі мінералогії, кристалографії і петрографії (Відділення наук про Землю НАН України).

Двадцять третього лютого 2022 р. Президія НАН України присудила першу премію імені Є. К. Лазаренка академіку Станіславу Олексійовичу Довгому і докторам геолого-мінералогічних наук, професорам Оресту Ілляровичу Матковському та Володимирі Івановичу Павлишину за цикл праць «Історія мінералів і мінералогії в Україні». Премію вручено 14 травня 2022 р. на загальних зборах НАН України.

Премію присуджено за такі три книги.

1. Павлишин В. І., Матковський О. І., Довгий С. О. Генезис мінералів : підручник. 3-є вид. Київ, 2021. 676 с.

У книзі на сучасному рівні розглянуто вчення про генезис мінералів. Ґрунтовно висвітлено зародження, ріст, перетворення (руйнацію) мінеральних індивідів і агрегатів, способи їхнього утворення, а також геологічні процеси мінералоутворення: магматичний, пегматитовий, післямагматичний (пневматолітово-гідротермальний і метасоматичний), гіпергенний і осадовий, метаморфічний. Наведено нарис історії розвитку генетич-

ної мінералогії, відомості про типоморфізм мінералів і фації мінералів. Схарактеризовано методи дослідження генезису мінералів та фізико-хімічні засади мінералоутворення.

2. *Павлишин В., Матковський О., Довгий С.* Здобутки мінералогії в Україні. До 100-річчя геологічної служби України та Національної академії наук України. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2018. 146 с.

Книгу присвячено історії розвитку мінералогічних знань з часу створення 1918 р. двох доленосних інституцій – геологічної служби України та Національної академії наук України. Висвітлено роль двох очільників цих установ – В. Лучицького та В. Вернадського, а також інших учених. Стисло проаналізовано основні досягнення вчених України у регіональній, систематичній та генетичній мінералогії, кристалохімії й фізиці мінералів, мінералогічній кристалографії, біо- та наномінералогії, експериментальній, космічній та прикладній мінералогії, музейній справі. Окремий розділ присвячено науковим мінералогічним школам: мінералогічній академіка Євгена Лазаренка, кристалохімічній академіка Олександра Поваренних, термобарогеохімічній професора Миколи Єрмакова, фізики мінералів професорів Івана Матяша, Олексія Платонова, Аркадія Таращана.

3. *Павлишин В., Матковський О., Довгий С.* Історія мінералогії в Україні. Від глибокої давнини до 90-х років ХХ ст. Київ : Master-print, 2019. 464 с.

У книзі схарактеризовано такі періоди історії мінералогії в Україні: передісторія мінералогії, мінералогічні знання в стародавні часи та в Київській Русі (до ХІІІ ст.); зародження мінералогії, переважно експедиційний період комплексного дослідження території України (ХVІІІ ст.); становлення і розвиток мінералогії, університетський період описової мінералогії (ХІХ ст.–1940-ві роки); усебічний розвиток мінералогії (“золотий вік”), пов’язаний з діяльністю Української академії наук, Українського геологічного комітету, появою видатних учених, наукових шкіл та інших чинників (1940–1990-ті роки).